

dragende. Forslaget, der staaer, er saalydende: „Vi formene, at den første Fordring til vort Skolevæsen bør være den, at det skal give alle Samfundets Medlemmer, uden Hensyn til Formue, Stand eller Stilling, Leilighed til at erholde saa megen saa vel kristelig som almenmenneskelig Oplysning, som er fornøden, for at de med klar Bevidsthed kunne være i Stand til at varetage deres Lærv i timelig og aandelig Henseende. Vi tro ikke, at denne Fordring vil ikke Fyldest ved et Skolevæsen, der enten hviler alene paa fri Overenskomst mellem Samfundsmedlemmerne, eller er ordnet som nu i vore Kjøbstæder, hvor der er en lavere Friskole og en høiere Betalingskole, da de mindre Formuende til Skade for Almenvellet derved enten ville blive overladte til deres egne utilstrækkelige Midler, eller deres Undervisning og Opdragelse tilfidsat for og løsrevet fra de øvrige Borgere“. Det var Hovedgrundsetningen i dette Andragende. Der søies saa til, at man ikke antager, at det vil være ganske heldigt for Liden at adskille Skolen og Kirken, og der tilføies endvidere, at i Enhold hertil antager man, at en Ordning som den nuværende, „hvor Alle have Afgang til at benytte den offentlige Skole, der bestyres af Kommunen under Statens Tilsyn, vil være det heldigste Grundlag ogsaa for vort Skolevæsens fremtidige Udvikling, og vi tro tillige, at man paa dette Grundlag kan faae en Folkeskole, der kan tilfredsstille Tidens Krav paa Oplysning og Dannelse for Folket, naar man i Skolelovgivningen indfører de i nedenstaaende Forslag antydede Forandringer.“ Seg vilde fremhæve dette, for at det ikke skal staae saaledes hen som uimodsagt, at den nu bestaaende Skoleordning eller det, der er Grundlaget for denne, skulde være et aldeles ubrugeligt Grundlag for den fremtidige Udvikling, saaledes som Folket efter sit nuværende Standpunkt maatte ønske den. Og naar jeg da ser, hvad det er for Forbedringer eller Forandringer, der forlanges, er det mærkeligt nok, at de allerfleste af disse opfyldes i det Lovforslag, som her er forelagt, og med Hensyn til nogle af de Forandringer, der forlanges, findes der i Lovforslaget i hvert Fald visse Bestræbelser, der gaa i den Retning, selv om de ikke gaa saa vidt, som mange kunde ønske det. Den første Fordring er den, at der skal indføres en Overstoledirektør og flere Skoleinspektører under ham, og den fuldbyrdes jo ogsaa i det Forslag, som her foreligger. Den anden Fordring er den, at der skal gives Midler til, at Skolen ikke skal blive overfyldt, og det er der jo her sørget for ved et Forslag om Forfokoler. Den tredje Fordring er, at der skal gives en fortsat Undervisning til den voksne Ungdom. Dertil have vi ogsaa Antydninger eller Forslag i det Lovforslag, der her foreligger. Skolemønstrene ere heller ikke opgivne i denne Henvendelse til Folkestyret fra den ommeldte Forsamling, de skulle

kunne anvendes som Evangelsmiddel mod Forældre, og Børger, naar de utilbørlig forsjømme deres Børns Opdragelse og Undervisning. Der bestemmes endvidere, at fattige Børn skulle have fri Undervisning, ikke blot i den almindelige Kommuneskole, men ogsaa i Forfokolen. Angaaende Dage og Timetallet er Andragendet mest overensstemmende med, hvad der blev ubtalt af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgfreds (Berg), hvorom en Meningsudveksling fandt Sted mellem ham og den ærede Minister. Undervisningsgjenstandene ere de samme som her i Lovforslaget, dog er her forlangt, at Haandgjerning for Bagebørn skal være en fast og bestemt fordret Undervisning, hvorimod det af Ministeren er stillet hen som Noget, der skal se, hvis det er muligt. Naturligvis, hvis det var umuligt, kunde det ikke se; men jeg mener, at man ligesaa godt kunde gjøre det muligt at faae Undervisning deri, som man kan staa Undervisning i saa mange andre Retninger. Besættelsen af Skolelærereembederne har ogsaa været Genstand for Omtale, og der andrage disse Mænd paa, at der af de myndige Mænd i Distriktet skulde udnævnes Valgmænd, 11 eller 15 efter Distriktets Størrelse, og disse skulde da vælge Læreren med absolut Stemmeslæb; men dersom Flertallet af dem ikke kunde blive enig om Nogen, skulde Stiftsskoleinspektoren vælge En blandt de Tre, der havde faaet flest Stemmer. Med Hensyn til Afstedigelser, hvorom der ogsaa her foreligger Bestemmelser, da gaa de ud paa, at en Skolelærer skulde kunne afskediges, naar to Trediedele af Distriktets Beboere forlange det. Men første Gang, det forlanges, kan Skoleinspektøren stille Sagen i Bero, og først, hvis det gjentages næst efter, skal Afstedigelsen kunne finde Sted. Dersom de imidlertid gaa hen og afskediger en Mand paa den Maade, skal Distriktet i tre Måned ubrede til ham Halvdelen af Embedets Reguleringssum, for saa vidt han ikke inden den Tid faar et nyt Embede. Naar Forandringer i disse Retninger blive vedtagne, da erklærede en Samling af Mænd efter tre Dages Diskussion, at de ansaa det nuværende Grundlag for vort Skolevæsen for at være stiftet til derpaa at bygge et tilfredsstillende Skolevæsen i Fremtiden. Naar jeg nu har gennemlæst det Forslag, som her foreligger, da er det ganske vist, at der i alle de Retninger, jeg her har nævnt, er gjort visse Skridt, men jeg kan ikke sige, at jeg vil kunne stemme for Alt, hvad der her er foreslaet. Man har jo imidlertid ogsaa hørt Ministeren idag erklære, at, hvis vi kom til en virkelig Forhandling derom, vilde han endogsaa med Hensyn til et af de Punkter, hvorom der har været mest Strid, og som man mest indtrængende har forlangt fra Folkets Side, nemlig angaaende Lærernes Udnævnelse, komme os imøde i en Grad, som ingen anden Minister før har gjort. Seg skal nu tilslutte mig at sige, hvorfor jeg overhovedet har be-